

Het digitale Zwitserland ligt in IJsland

Word IJsland een digitale vrijhaven voor onderzoekers-journalisten, bloggers en activisten? Op het moment dat u dit leest, is de kans groot dat het IJslandse parlement een wetsontwerp heeft aangenomen dat de bescherming van de vrijheid van informatie en de bescherming van klokkenluiders moet garanderen.

Volgens de initiatiefnemers bestaat het wetsvoorstel uit een samensmelting van de beste mediawetten uit de hele wereld. Het zogeheten *Icelandic Modern Media Initiative* (IMMI) moet journalisten en bloggers beschermen tegen censuur en intimidatie in hun eigen landen. Journalisten zouden bovendien afgeschermd worden van smaadprocessen, zoals in het Verenigd Koninkrijk. Britse media zien zich door deze smaadwetten steeds vaker genoodzaakt om van publicatie af te zien, omdat ze de peperdure juridische processen niet meer kunnen betalen.

Wikileaks

De aanzet voor het wetsinitiatief is afkomstig van de klokkenluidersite *Wikileaks* waar bezoekers anoniem gevoelige documenten kunnen plaatsen. Wikileaks werd in 2006 opgericht door wetenschappers, journalisten, mensenrechtenactivisten en studenten en heeft sindsdien zo'n 1,2 miljoen documenten op de servers staan. De site haalde regelmatig het nieuws met de publicatie van onthullende documenten over overheden en bedrijven. Zo openbaarde de site documenten over de giflozingen van het bedrijf *Trafigura* in Ivoorkust, een Amerikaans nucleair rapport en een lijst met sites die zouden worden geblokkeerd door het Australische internetfilter. Maar ook privémailtjes van de Amerikaanse vice-presidentskandidate Sarah Palin en een intern handboek voor gevangenenbewaarders in Guantánamo Bay werden online gepubliceerd.

Afgelopen november wist Wikileaks opnieuw het nieuws te halen, omdat de site de hand wist te leggen op een geruchtmakende e-mailconversatie tussen twee klimaatwetenschappers. De website ontving in 2008 de *Economist Freedom of Expression Award* en werd in 2009 genomineerd met de *Amnesty International New Media Award*. Tegen de site zijn al meer dan honderd juridische klachten ingediend, maar het heeft nog nooit een proces verloren.

Geen geld

Wikileaks neemt geen geld aan van overheden en bedrijven om onafhankelijk te blijven en is dus financieel afhankelijk van giften van het publiek.

Begin dit jaar ging de site noodgedwongen uit de lucht, omdat er geen geld meer was om de site te kunnen hosten. Met behulp van een inzamelingsactie wist Wikileaks in

februari voorlopig genoeg geld bijeen te harken om het weer een jaar te kunnen uitzingen. Wikileaks zegt per jaar minimaal 200.000 dollar, zo'n 140.000 euro, nodig te hebben om de site in de lucht te kunnen houden. Zouden de medewerkers voor hun bijdrage betaald krijgen, dan zou er 600.000 dollar nodig zijn.

Troef

Dat de IJslandse regering en bevolking zich sterk maken voor deze wet heeft alles met de kredietcrisis te maken. IJsland is door het debacle met *IceSave* in grote financiële moeilijkheden gekomen en ligt economisch op zijn gat.

Met de aanneming van dit wetsvoorstel hoopt men dat IJsland zich kan ontwikkelen tot een soort 'digitaal Zwitserland', waarbij mediabedrijven zich in het land vestigen of in ieder geval hun internet-servers op het eiland onderbrengen.

Het land heeft een belangrijke troef in handen: de natuurlijke omstandigheden. Grote internetbedrijven, maar ook banken, hebben duizenden servers nodig om al hun data op te kunnen slaan. Alleen al Google heeft meer dan een miljoen servers draaien. Veel van deze servers zijn ondergebracht in datacentra die bij elkaar grote hoeveelheden energie gebruiken, met name om ze te koelen. Onderzoek wijst uit dat de CO₂-uitstoot van alle datacentra die van de luchtvaart-industrie evenaart en explosief zal toenemen.

Het voordeel van datacentra op IJsland is dat ze door het koele klimaat en de grote hoeveelheid ijskoud water veel minder energie nodig hebben om de servers te koelen. Bijkomend voordeel is dat de energie via geothermische centrales wordt opgewekt. Het is niet voor niets dat bedrijven als Microsoft en Cisco al een paar jaar geleden met de IJslandse autoriteiten aan het onderhandelen waren over de vestiging van 'groene' serverfarms in de buurt van Reykjavik. Voor de bedrijven kan het financieel aantrekkelijk zijn, want de waarde van de IJslandse kroon is door de crisis met meer dan de helft gedaald, waardoor de hostingkosten flink lager zullen zijn.

IJslands nieuwe rol als mediahaven zal ongetwijfeld vele juridische haken en ogen hebben en door de rest van de wereld met argusogen worden gevolgd, maar mijn steun hebben ze.

Arjen de Jong

